

Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals

Adoptat i obert a la firma, ratificació i adhesió per l'Assemblea General de les Nacions Unides, resolució 2200 A (XXI), de 16 de desembre de 1966

ENTRADA EN VIGOR: 3 de gener de 1976, de conformitat amb l'article 27

PREÀMBUL

Els Estats part en aquest Pacte,

Considerant que, d'acord amb els principis proclamats a la Carta de les Nacions Unides, el reconeixement de la dignitat inherent i dels drets iguals i inalienables de tots els membres de la família humana és el fonament de la llibertat, la justícia i la pau al món,

Reconeixent que aquests drets deriven de la dignitat inherent a la persona humana,

Reconeixent que, d'acord amb la Declaració Universal de Drets Humans, només es pot realitzar l'ideal de l'ésser humà lliure, alliberat del temor i de la misèria si es creen condicions que permetin a cada persona gaudir dels seus drets econòmics, socials i culturals i també dels seus drets civils i polítics,

Considerant que la Carta de les Nacions Unides imposa als Estats l'obligació de promoure el respecte universal i l'observança dels drets i de les llibertats humanes,

Adonant-se que l'individu, pel fet de tenir deures envers els altres individus i envers la comunitat a la qual pertany, té la responsabilitat de maldar pel foment i l'observança dels drets reconeguts en aquest Pacte,

Convenen en els articles següents:

Part I

Article 1

1. Tots els pobles tenen el dret a l'autodeterminació. En virtut d'aquest dret determinen lliurement el seu estatut polític i procuren també el seu desenvolupament econòmic, social i cultural.

2. Tots els pobles poden, per a les seves pròpies finalitats, disposar lliurement de llurs riqueses i de llurs recursos naturals sense perjudicar, però, cap de les obligacions que sorgeixen de la cooperació econòmica internacional basada en un principi de benefici recíproc, i també del dret internacional. En cap cas, un poble no pot ser privat dels seus mitjans de subsistència.

3. Els Estats part en aquest Pacte, incloent-hi aquells que tenen la responsabilitat d'administrar territoris no autònoms, i territoris en fideïcomís, promouran l'exercici del dret a l'autodeterminació i respectaran aquest dret d'acord amb les disposicions de la carta de les Nacions Unides.

Part II

Article 2

1. Cada Estat part en el present Pacte es compromet a adoptar mesures, individualment o per mitjà de l'assistència i la cooperació internacionals, especialment econòmiques i tècniques, fins al màxim dels seus recursos disponibles per aconseguir progressivament, per tots els mitjans apropiats, incloent-hi particularment l'adopció de mesures legislatives, la plena efectivitat dels drets reconeguts en el present Pacte.

2. Els Estats part en aquest Pacte, es comprometen a garantir l'exercici dels drets que s'hi enuncien, sense cap mena de discriminació, com ara de raça, de color, de sexe, d'idioma, de religió, d'opinió política ni de cap altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició social.

3. Els països en desenvolupament, tenint en compte degudament els drets humans, i la seva economia nacional, podran determinar la mesura en què garantiran els drets econòmics reconeguts en aquest Pacte a les persones que no siguin de la seva nacionalitat.

Article 3

Els Estats part en aquest Pacte, es comprometen a assegurar el mateix dret als homes i a les dones a gaudir de tots els drets econòmics, socials i culturals disposats en aquest Pacte.

Article 4

Els Estats part en aquest Pacte reconeixen que, en l'exercici dels drets garantits per l'Estat de conformitat amb aquest Pacte, l'Estat únicament pot limitar tals drets segons determini la llei, només en la mesura que sigui compatible amb la naturalesa d'aquests drets, i exclusivament amb el propòsit de promoure el benestar general en una societat democràtica.

Article 5

1. Res en aquest Pacte no pot ser interpretat en el sentit de reconèixer cap dret a un Estat, grup o individu, perquè pugui emprendre activitats o realitzar actes encaminats a la destrucció de qualssevol dels drets o llibertats que hi queden reconeguts o a la seva limitació en mesura major de la que es preveu en aquest Pacte.

2. No s'hauran d'admetre restriccions o menyscabaments a cap dels drets humans fonamentals reconeguts o vigents en un país en virtut de lleis, convencions, reglaments o costums, amb el pretext que aquest Pacte no els reconeix, o que els reconeix en menor mesura.

Part III

Article 6

1. Els Estats part en aquest Pacte reconeixen el dret al treball, el qual comprèn el dret de cada persona a tenir l'oportunitat de guanyar-se la vida amb un treball lliurement escollit o acceptat, i s'hauran d'adoptar les mesures adequades per garantir aquest dret.

2. Les mesures que hauran d'adoptar cada un dels Estats part en aquest Pacte per assolir la plena efectivitat d'aquest dret hauran d'incloure programes, polítiques i tècniques d'orientació i formació tècnica i professional per aconseguir un constant desenvolupament econòmic, social i cultural i una plena i productiva ocupació, en condicions que salvaguardin les llibertats polítiques i econòmiques fonamentals de la persona humana.

Article 7

Els Estats part en aquest Pacte, reconeixen el dret de cada persona a gaudir d'unes condicions de treball justes i satisfactòries que li assegurin, particularment

- a. Una remuneració que proporioni com a mínim a tots els treballadors:
 - i. Un sou equitatiu i igual per un treball d'igual valor, sense distincions de cap classe, en particular s'haurà de garantir a les dones unes condicions de treball que no siguin inferiors a les que gaudeixen els homes, amb un sou igual per un treball igual.
 - ii. Unes condicions de vida que siguin dignes, per a ells i llurs famílies, d'acord amb les disposicions d'aquest Pacte.
- b. La seguretat i la higiene en el treball.
- c. Una igual oportunitat per a tothom d'ésser promogut, dins del seu treball, a la categoria superior apropiada, sense cap més consideració que els factors d'antiguitat i de capacitat.
- d. El descans, el lleure, la limitació raonable d'hores de treball, i les vacances periòdiques pagades, i també la remuneració dels dies festius.

Article 8

1. Els Estats part en aquest Pacte es comprometen a garantir:
 - a. El dret de cada persona a fundar sindicats i a afiliar-se al que esculli, només amb la subjecció als estatuts de l'organització corresponent, per a la promoció i la protecció dels seus interessos econòmics i socials. No s'imposaran altres restriccions a l'exercici d'aquest dret, que les que prescriu la llei i que siguin necessàries en una societat democràtica en interès de la seguretat nacional o de l'ordre públic o per a la protecció dels drets i de les llibertats d'altri.
 - b. El dret dels sindicats a establir federacions o confederacions nacionals i el d'aquestes a fundar organitzacions sindicals internacionals o a afiliar-s'hi.
 - c. El dret dels sindicats a funcionar lliurement i sense cap més limitació que les que prescriu la llei i que siguin necessàries en una societat democràtica en interès de la seguretat nacional o de l'ordre públic, o per a la protecció dels drets i les llibertats d'altri.
 - d. El dret de vaga exercit de conformitat amb les lleis de cada país.

2. Aquest article no impedeix sotmetre a restriccions legals l'exercici d'aquests drets pels membres de les forces armades, de la policia o de l'administració de l'Estat.

3. Res del que es disposa en aquest article no autoritza els Estats part en el Conveni de l'Organització Internacional del Treball de l'any 1948 referent a la llibertat d'associació i a la protecció del dret d'organitzar-se, a adoptar mesures legislatives que perjudiquin les garanties previstes en aquest Conveni, o a aplicar la llei de manera que perjudiqui les garanties establertes en aquest aspecte.

Article 9

Els Estats part en aquest Pacte reconeixen el dret de cada persona a la seguretat social.

Article 10

Els Estats part en aquest Pacte reconeixen que:

1. S'ha de concedir a la família, que és la unitat de grup natural i fonamental de la societat, la més àmplia protecció i assistència possibles, particularment per a la seva constitució i mentre sigui responsable de la cura i de l'educació dels fills a càrrec seu. El matrimoni s'ha de contreure amb el lliure consentiment dels futurs cònjuges.

2. S'ha de concedir protecció especial a les mares durant un període de temps raonable abans i després del part. Durant aquest període, a les mares que treballin, se'ls haurà de concedir una llicència remunerada o amb prestacions adequades de la seguretat social.

3. S'han d'adoptar mesures especials de protecció i d'assistència, per a tots els infants i adolescents, sense discriminacions per raons de filiació o qualsevol altra condició. S'ha de protegir els infants i els adolescents de l'explotació econòmica i social. Llur ocupació en treballs nocius per a la seva salut o la seva moral, o en els quals perilli la seva vida, o en què hi hagi risc de perjudicar el seu normal creixement serà castigada per la llei. Els Estats han d'establir límits d'edat per sota dels quals sigui prohibit i castigat per la llei l'ocupació a sou de mà d'obra infantil.

Article 11

1. Els Estats part en aquest Pacte reconeixen el dret de tothom a un nivell de vida adequat per a ell i per a la seva família, incloent-hi l'alimentació, el vestit i l'habitatge, i una millora contínua de condicions d'existència. Els Estats part hauran d'adoptar mesures adequades que assegurin l'efectivitat d'aquest dret, reconeixent a aquest efecte la importància essencial de la cooperació internacional basada en el lliure consentiment.

2. Els Estats part en aquest Pacte, reconeixent el dret fonamental de tothom a ésser protegit de la fam, hauran d'adoptar individualment i per mitjà de la cooperació internacional, les mesures, incloent-hi programes específics, necessàries per a:

- a. Millorar els mètodes de producció, conservació i distribució dels aliments, emprant tots els coneixements tècnics i científics, i divulgant els principis de la nutrició i del

desenvolupament o la reforma dels sistemes agraris, per tal d'aconseguir la més eficaç explotació i utilització de les riqueses naturals.

- b.** Assegurar la distribució equitativa dels aliments mundials en relació amb les necessitats, tenint en compte els problemes dels països importadors de productes alimentaris i els dels països exportadors.

Article 12

1. Els Estats part en aquest Pacte reconeixen el dret de tothom a gaudir del nivell més alt possible de salut física i mental.

2. Entre les mesures que hauran d'adoptar els Estats part en aquest Pacte per assolir la plena realització d'aquest dret, s'hi inclouen les necessàries per a:

- a.** La reducció de la mortalitat de naixement i de la mortalitat infantil, i la creixença sana dels infants.
- b.** El millorament en tots els aspectes de la higiene en el treball i en el medi.
- c.** La prevenció, el tractament i el control de les malalties epidèmiques, endèmiques, professionals i de tota mena.
- d.** La creació de condicions que assegurin a tothom el servei mèdic i l'assistència en cas de malalties.

Article 13

1. Els Estats part en aquest Pacte reconeixen el dret de tothom a l'educació. Acorden que l'educació s'ha d'orientar vers el ple desenvolupament de la personalitat humana i del sentit de la seva dignitat, i ha d'enfortir el respecte als drets humans i les llibertats fonamentals. També acorden que l'educació ha de capacitar tothom per participar efectivament en una societat lliure, promoure la comprensió, la tolerància i la germanor entre totes les nacions, entre tots els grups racials, ètnics o religiosos, i també les activitats de les Nacions Unides en el manteniment de la pau.

2. Els Estats part en aquest Pacte reconeixen que amb vista a aconseguir el ple compliment d'aquest dret

- a.** L'ensenyament primari ha d'ésser obligatori, a l'abast de tothom, i gratuït.
- b.** L'ensenyament secundari en les seves diferents formes, incloent-hi l'ensenyament secundari tècnic i professional, ha d'ésser generalitzat i accessible a tothom per tots els mitjans apropiats, i en particular de l'ensenyament gratuït.
- c.** L'ensenyament superior ha d'ésser igualment accessible a tothom, sobre el principi de capacitat, per tots els mitjans apropiats, i en particular per la introducció progressiva de l'ensenyament gratuït.
- d.** S'ha d'encoratjar o intensificar tant com sigui possible l'educació fonamental d'aquelles persones que no hagin rebut o acabat el cicle complet d'instrucció primària.
- e.** S'haurà de perseguir activament el desenvolupament del sistema escolar en tots els nivells, implantar un sistema adequat de beques i millorar contínuament les condicions materials dels docents.

3. Els Estats part en aquest Pacte es comprometen a respectar la llibertat del pare i la mare, i, si escau, la dels tutors legals, d'escollir per als seus infants escoles diferents de les establertes per les autoritats públiques, mentre s'adeqüin a les normes mínimes que l'Estat prescriu o aprovi en matèria d'ensenyament i a assegurar que els seus infants rebin l'educació moral o religiosa de conformitat amb les pròpies conviccions.

4. Cap part d'aquest article s'ha d'interpretar com una ingerència en la llibertat que tenen els particulars i les entitats, d'establir i dirigir institucions d'ensenyament, sempre que se subjectin als principis enunciats en el paràgraf 1, i que l'educació que es doni en aquestes institucions s'ajusti a les normes mínimes que l'Estat pugui prescriure.

Article 14

Tots els Estats part en aquest Pacte que en el moment d'esdevenir-ne part encara no hagin pogut instituir en el seu territori metropolità, o en altres territoris sotmesos a la seva jurisdicció, l'ensenyament primari gratuït i obligatori, es comprometen en el termini de dos anys a elaborar i adoptar un pla d'acció detallat per a l'aplicació progressiva, i en el termini raonable d'uns anys, que es fixaran en el pla, del principi de l'ensenyament gratuït i obligatori per a tothom.

Article 15

1. Els Estats part en aquest Pacte reconeixen el dret de tothom a:

- a. Participar en la vida cultural.
- b. Gaudir dels beneficis del progrés científic i de les seves aplicacions.
- c. Beneficiar-se de la protecció dels drets morals i materials que resultin de les produccions científiques, literàries o artístiques de les quals sigui l'autor.

2. Entre les mesures que els Estats part en aquest Pacte hauran d'adoptar per assolir el ple exercici d'aquest dret, cal incloure-hi les necessàries per a la conservació, el desenvolupament i la difusió de la ciència i de la cultura.

3. Els Estats part en aquest Pacte es comprometen a respectar la llibertat indispensable per a la investigació científica i per a l'activitat creadora.

4. Els Estats part en aquest Pacte reconeixen els beneficis que deriven de l'encoratjament i el desenvolupament de la cooperació i les relacions internacionals en els camps científic i cultural.

Part IV

Article 16

1. Els Estats part en aquest Pacte es comprometen a sotmetre, de conformitat amb aquesta part del Pacte, informes sobre les mesures que s'hagin adoptat i dels progressos realitzats per tal d'assolir l'observança dels drets que hi són reconeguts.

2.

- a. Tots els informes s'hauran de sotmetre al Secretari General de les Nacions Unides,

el qual en trametrà còpies al Consell Econòmic i Social perquè les examini d'acord amb el que es preveu en aquest Pacte.

- b. El Secretari General de les Nacions Unides trametrà també als organismes especialitzats còpies dels informes o de les parts rellevants d'aquests, tramesos pels Estats part en aquest Pacte, que siguin també membres d'aquests organismes especialitzats, en la mesura en què aquests informes o fragments tenen relació amb matèries que siguin de la competència dels esmentats organismes, d'acord amb llurs instruments constitutius.

Article 17

1. Els Estats part en aquests Pacte presentaran llurs informes per etapes, d'acord amb el programa que ha d'establir el Consell Econòmic i Social en el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquest Pacte, després de la consulta als Estats part i als organismes especialitzats afectats.

2. Els informes poden assenyalar els factors i les dificultats que afectin el grau de compliment de les obligacions previstes en aquest Pacte.

3. Quan la informació pertinent hagi estat fornida a les Nacions Unides o a algun altre organisme especialitzat, per un Estat part en el present Pacte, no caldrà reproduir aquella informació, sinó que n'hi haurà prou que s'hi faci una referència precisa.

Article 18

En virtut de les atribucions que la Carta de les Nacions Unides confereix en el camp dels drets humans i llibertats fonamentals, el Consell Econòmic i Social podrà concloure acords amb els organismes especialitzats referents a la presentació feta per aquests organismes d'informes relatius al progrés assolit en el compliment de les disposicions d'aquest Pacte que corresponen al seu camp d'activitats. Aquests informes poden incloure detalls de les decisions i recomanacions que en relació amb aquest compliment hagin adoptat els seus òrgans competents.

Article 19

El Consell Econòmic i Social pot trametre a la Comissió dels Drets Humans perquè els estudiï i en faci una recomanació general o per informar-ne, segons escaigui, els informes que concerneixen els Drets Humans, sotmesos pels Estats d'acord amb els articles 16 i 17, i els informes que concerneixen els Drets Humans que presentin els organismes especialitzats, d'acord amb l'article 18.

Article 20

Els Estats part en aquest Pacte i els organismes especialitzats afectats poden sotmetre al Consell Econòmic i Social observacions sobre tota recomanació general feta en virtut de l'article 19, o tota referència a aquesta recomanació general que consti en un informe de la Comissió dels Drets Humans, o en un document que s'hi esmenti.

Article 21

El Consell Econòmic i Social pot presentar de tant en tant a l'Assemblea General informes amb recomanacions de caràcter general, i també un resum de la informació rebuda dels Estats part

en aquest Pacte i dels organismes especialitzats, sobre les mesures adoptades i els progressos realitzats per aconseguir l'observança general dels drets reconeguts en aquest Pacte.

Article 22

El Consell Econòmic i Social pot reclamar l'atenció d'altres òrgans de les Nacions Unides, dels seus òrgans subsidiaris i dels organismes especialitzats afectats que s'ocupen de donar assistència tècnica sobre tota qüestió sorgida dels informes al·ludits en aquesta part del Pacte que puguin servir perquè aquestes entitats es pronunciïn, cada una en la seva esfera de competència, sobre la conveniència de les mesures internacionals que puguin contribuir a l'aplicació efectiva i progressiva d'aquest Pacte.

Article 23

Els Estats part en aquest Pacte convenen que l'acció internacional destinada a assolir el compliment dels drets reconeguts en aquest Pacte, inclou procediments com la conclusió de convencions, l'adopció de recomanacions, la prestació d'assistència tècnica i la celebració de reunions regionals i tècniques, per efectuar consultes i realitzar estudis organitzats en cooperació amb els governs afectats.

Article 24

Res en aquest Pacte no pot ser interpretat en detriment de les disposicions de la Carta de les Nacions Unides o de les constitucions dels organismes especialitzats que defineixen les atribucions respectives dels diversos òrgans de les Nacions Unides i dels organismes especialitzats referents a les matèries de què tracta aquest Pacte.

Article 25

Res en aquest Pacte no pot ser interpretat en detriment del dret inherent a tots els pobles a gaudir i utilitzar plenament i en llibertat les seves riqueses i recursos naturals.

Part V

Article 26

1. Aquest Pacte està obert a la signatura de tots els Estats Membres de les Nacions Unides o membres d'algun dels seus organismes especialitzats, de tots els Estats part en l'Estatut de la Cort Internacional de Justícia, o de qualsevol altre Estat invitat per l'Assemblea General de les Nacions Unides a esdevenir part d'aquest Pacte.

2. Aquest Pacte està subjecte a ratificació. Els instruments de ratificació s'han de dipositar en poder del Secretari General de les Nacions Unides.

3. Aquest Pacte està obert a l'adhesió de qualsevol dels Estats a què es refereix el paràgraf 1 d'aquest article.

4. L'adhesió s'efectuarà mitjançant el dipòsit d'un instrument d'adhesió en poder del Secretari General de les Nacions Unides.

5. El Secretari General de les Nacions Unides ha d'informar tots els Estats que hagin signat aquest Pacte, o s'hi hagin adherit, del dipòsit de cada instrument de ratificació o d'adhesió.

Article 27

1. Aquest Pacte entra en vigor tres mesos després de la data en què s'hagi dipositat el trentacinquè instrument de ratificació o d'adhesió en poder del Secretari General de les Nacions Unides.

2. Per a cada Estat que ratifiqui aquest Pacte, o s'hi adhereixi, després d'haver estat dipositat el trenta-cinquè instrument de ratificació o instrument d'adhesió, el Pacte hi entra en vigor tres mesos després de la data en què aquest Estat hagi dipositat el seu propi instrument de ratificació o d'adhesió.

Article 28

Les disposicions d'aquest Pacte s'apliquen a totes les parts components dels Estats Federals sense limitacions ni excepcions de cap classe.

Article 29

1. Tot Estat part en aquest Pacte pot proposar esmenes i dipositar-les en poder del Secretari General de les Nacions Unides. El Secretari General ha de comunicar les esmenes proposades als Estats part en aquest Pacte, amb la petició que li notifiquin si són favorables a una conferència d'Estats part per examinar les propostes i sotmetre-les a votació. En el cas que almenys una tercera part dels Estats es declari a favor d'aquesta conferència, el Secretari General ha de convocar la conferència sota els auspicis de les Nacions Unides. Cada esmena que s'adopti per majoria dels Estats presents i votants de la conferència s'ha de sotmetre a l'aprovació de l'Assemblea General de les Nacions Unides.

2. Les esmenes entren en vigor quan hagin estat aprovades per l'Assemblea General de les Nacions Unides i acceptades per una majoria de dues terceres parts d'Estats part en aquest Pacte d'acord amb els seus respectius procediments constitucionals.

3. Quan aquestes esmenes entrin en vigor, seran obligatòries per als Estats part que les hagin acceptades; els altres Estats part estaran obligats per les disposicions d'aquest Pacte i per totes les esmenes anteriors que hagin acceptat.

Article 30

Independentment de les notificacions previstes en el paràgraf 5è. de l'article 26, el Secretari General de les Nacions Unides ha de comunicar a tots els Estats esmentats en el paràgraf 1 r. de l'article 26 les questions següents:

- a. Les signatures, ratificacions i adhesions, d'acord amb l'article 26.
- b. La data en què entri en vigor aquest Pacte d'acord amb l'article 27, i la data en què entrin en vigor les esmenes a què es refereix l'article 29.

Article 31

1. Aquest Pacte, els textos del qual en xinès, en anglès, en francès, en rus i en espanyol són igualment autèntics, serà dipositat als arxius de les Nacions Unides.

2. El Secretari General de les Nacions Unides ha de trametre còpies certificades d'aquest Pacte a tots els Estats a què es refereix l'article 26.